

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Železnica Brežice (Krško) — Rudolfovo.

Prašenje o zgradbi te železnice postaja za prebivalstvo pokrajine od Save do Rudolfovega čedalje bolj nujno in aktualno, dasi bode poteklo še mnogo vode po Krki in Savi, predno res pride do te zgradbe. Težav in ovir proti njej je in bode vse polno, največje pa obstoje v tem, da država, ki bo gradila to progo kot del takozvane transverzalne, sedaj nima denarja za take namene in ga tudi v doglednem času dobiti ne more. Saj ravno zdaj tiči v velikanskem deficitu (primanjkljaju). Kedaj bodo državne kase zopet toliko polne, da bo tudi za železnice kaj denarja, pa ne more danes nihče povedati.

Kljub temu pa, da na zgradbo te proge še dolgo ne bo misliti, se ne sme križem roke držati. Zahtevati je treba to progo zopet in zopet, in delati in pripravljati vse potrebno za tisti srečni moment, ko bo država zamogla ali po zboljšanju financ ali pa pod pritiskom zunanje politike in vojaških krogov začeti zgradbo te gospodarsko, pa tudi strateško toli važne železnice. Delajmo in napravimo za podlago te železnice načrte tako, da bodo odgovaljali pravim gospodarskim interesom cele pokrajine in da bodo izpeljivi tudi za stališče države in vojnih krogov. Le s tem se bo dala ta zadeva pospešiti.

Naša dežela ima sploh še premalo železnic. V svesti si njih velikega pomena za gospodarski razvoj naše dežele, se je letos začelo energično delo v ta namen od poklicanih činitelej.

Vsem je gotovo še v spominu impozantni železniški shod, ki se je vršil v Ljubljani dne 24. januarja t. l. — Določile so se tedaj vsaj v glavnih potezah proge, ki se imajo zgraditi po Kranjskem, in način, kako se naj delo za nje organizira. Sklenilo se je ustanoviti za posamezne okraje, po katerih bode zgraditi nove proge, okrajne železniške odbore, ki naj skrbijo za izdelavo podrobnih načrtov in dosežejo sporazum posameznih lokalnih interesentov itd.; za celo deželo pa kot centralni organ deželni železniški odbor, ki nadzira delo okrajnih odborov, katerim pomaga z nasveti in sredstvi, in ki daje deželnemu odboru inicijativo in informacije za končno delo v deželnem zboru in v ministerstvih.

Okrajni železniški odbori so se že sestavili, in tudi deželni žel. odbor je sestavljen. Načelnikom deželnega železn. odbora je izvoljen g. deželni glavar pl. Šuklje, kojega izvedenost v železniških prašanjih je vsem znana in ki je porok, da se bo v pravi tir spravilo in krepko pospešilo prašenje naših bodočih železnic.

Za progo od Brežic (Krškega) do Rudolfovega bila sta prej dva lokalna železniška odbora, in sicer stari brežiški odbor, ki je obstojal že nad 2 leti, a se za slovenske okraje na Štajerskem in pa za kranjsko progo ni dosti brigal. Vsled tega so potem ustanovili Slovenci iz Sp. Štajerskega in od prejšnjega odbora prezrti faktorji iz Kranjskega novi odbor na shodu v Brežicah dne 8. oktobra 1909. Letá novi odbor se je zavzel za tako progo, ki bi šla preko kozjanskega okraja, kjer je polno rude, premoga, gozdov itd., na Globoko, odtod na sedanji kolodvor v Brežicah in potem v kurvi proti Krškemu čez Savo, kjer je ona najožja in se ni bati preveč škode vsled povodnji, in dalje mimo Kostonjevice, Št. Jerneja in Belcerkve na Rudolfovo.

V tem smislu je potem g. dr. Benkovič kot član tega odbora v svojem in v imenu g. dr. Barle-ta, g. Jos. Ogorevc-a in dr. Hočevar-ja vložil prošnjo na železn. ministerstvo za koncesijo za predдела, prezrl pa je bil glede proge po Kranjskem navesti natančnejše vse kraje, mimo ali preko katerih naj pojde železnica, in je v dotični prošnji navedel le čisto ravno črto od Save pri Mrtvicah na Sv. Jakob, Belcerkev, Bučno vas in

Rudolfovo. Mislil si pač ni, da bo to vzbudilo kak sum in zmotnjo ter razburjenje pri prebivalstvu okrajev, ki v dotični prošnji niso bili izrecno imenovani.

In železn. ministerstvo je potem z odlokom z dne 16. febr. 1910, št. 56.915 ex 1909 dalo za dobo enega leta po sicer netočnem besedilu prošnje g. dr. B. koncesijo za „tehnična predдела“ za lokalno železnico od „pripravne točke rogaške lokalne železnice pri Mestinjah čez Podčetrtek, Kozje, Podsredo, Št. Peter in Globoko do postaje južne železnice v Brežicah in odtod čez Mrtvice, Sv. Jakob, Stranje, Belcerkev in Bučno vas do postaje dolejske železnice v Rudolfovem.“

Ta odlok železn. ministerstva je datiran torej od 16. febr. t. l. in je seveda še kasneje bil objavljen po deželni vladi kranjski z nje odlokom od 22. februarja t. l. v „Laibacher Zeitung“ in okrajnem glavarstvu v Krškem, katero je županstva občin Krško, Cerklje, Sv. Križ, Kostonjevica in Št. Jernej obvestilo o tem z dopisom od 5. marca 1910, št. 6585.

G. dr. Benkovič je, kakor že omenjeno, v dotični prošnji za koncesijo samo pomotoma in nikakor ne namenoma prezrl navesti glede proge po Kranjskem tudi imena: Sv. Križ, Kostonjevica, Št. Jernej itd. in je vzel kar ravno črto.

Vsled tega so pa se vznemirili in razburili nekateri gg. župani in po njih nabujskani ljudje tistih krajev, posebno pa kostonjeviški župan g. Leopold Bučar, ki je — kakor se čuje — takoj začel radi tiste pomote v koncesiji veliko agitacijo proti koncesionarjem: gg. dr. Benkovič, dr. Barle, Jos. Ogorevc in dr. Hočevar, zlasti pa proti poslednjemu kot drž. poslancu tega okraja, — češ da je sovražen krajem Sv. Križ, Kostonjevica, Št. Jernej itd. in jim hoče škodovati pri tej železnici. To nesmiselno agitacijo se je razvilo proti dr. Hočevarju, da si vsak otrok ve, da je taka koncesija in nje besedilo glede posameznih krajev za končno zgradbo proge brez vsakega pomena in da si dr. Hočevar ni nikdar in nikjer govoril, da naj bi železnica ognila se teh objudjenih krajev. Povrh tega pa je dne 8. oktobra 1909 sestavljeni odbor prenehal svoje delovanje z dnem 18. febr. 1910, ko se je v Krškem v smislu sklepa železniškega shoda ljubljanskega ustanovil in sestavil za progo Brežice (Krško) — Rudolfovo — Žuzemberk novi posebni okrajni železniški odbor, kojega člani so med drugimi tudi gg. župani občin Sv. Križ, Kostonjevica, Št. Jernej itd.!

S tem, da je prenehal prejšnji lokalni železniški odbor in se je za progo po Kranjskem sestavil novi odbor z nalogo, ki mu je bila izročena na velikem ljubljanskem železn. shodu, in s tem, da je novi okrajni žel. odbor poddejen skupni veliki deželni železniški organizaciji, je sploh nehalo in brezpomembno postalo delo prejšnjega štajersko-kranjskega odbora, in že radi tega je tudi koncesija z dne 16. februarja t. l. izgubila vsaj za kranjski del te proge vsakoršno vrednost in veljavo.

(Konec pride.)

Gospodarstvo.

Kako pridemo do lepe živine?

Naša živina nima tiste vrednosti in tiste cene kakor po drugih deželah. To pa zato, ker ji manjka plemenske vrednosti. Naša živina se ceni samo po klavni vrednosti. Tirolci in Čehi prihajajo v naše kraje, da kupujejo živino po mesarski ceni, svojo domačo živino pa prodajajo za dosti višjo ceno doma in v druge kraje. To vidimo tudi

po drugih deželah, kjer je živinoreja napredovala. Kjer ima živina količkaj plemenske vrednosti, tam ima povsod tudi višjo ceno.

Tudi pri nas moramo priti do tega, da se povzdigne plemenska vrednost živine in s tem vred tudi njena cena. Naša živina je preveč mešana ekrvi in preveč raznolična in to ji jemlje tisto vrednost za pleme, ki jo ima živina po drugih krajih. Raznolična je po svojih telesnih oblikah in po svojih lastnostih za užitek. Dokler se to ne spremeni, toliko časa ji bo manjkalo plemenske vrednosti in z njo vred tudi tiste cene, ki jo ima po drugih krajih.

V zadnjih letih se je živina izboljšala glede telesnih oblik in glede raščevitosti. To pa ni zadosti! Zboljšati se mora tudi v tem, da se zenačuje in pridobiva s tem na svoji plemenski vrednosti. To bo pa le tedaj mogoče, ako bodemo rabili plemenjake enake krvi. Le tako pridemo sčasoma do pravega cilja v živinoreji. Sedaj redimo v najbližjih krajih različne plemenjake. Ta redi simodolskega bika, sosed v bližnji vasi sivca. To ni prav! Na ta način ne pridemo nikdar do zaželjenega vspeha. V enakih krajih in razmerah bi se morali rediti biki enake krvi. Tako govori tudi naš živinorejski zakon iz l. 1891. Ako bodemo vse križem redili, potem bomo prirejali le živino za mesarja, dočim jo bomo hodili za pleme iskat v druge kraje.

Prvi pogoj, da se sčasoma živina tudi pri nas zenači in zboljša v svoji plemenski vrednosti, je ta, da rabimo v enakih razmerah tudi enake plemenjake. Tega načela bi se morali poprijeti vsi naši živinorejci. Skrb za plemenjake enake krvi bi morala navdajati vse naše zavedne živinorejce! Najlaže bi to dosegli, ako bi se združili po posameznih krajih v živinorejske zadruge, katerim bi morala biti reja pripravnih bikov glavno delo za napredek domače živinoreje.

Vsak živinorejec bi moral pa tudi v svojem hlevu skrbeti, da pride do lepih in dobrih krav zenačene krvi. Zato pa ni dobrega prirejka prodajati v mesnico, ampak obrniti ga je doma za rejo. Kar se po dobrih plemenjakih lepega dobi, to naj se skuša doma privezati in doma izrediti. Na ta način pridemo gotovo do lepe živine, kakor so prišli tudi po drugih krajih.

To je glavna pot, po kateri nam je v živinoreji hoditi, da pridemo do živine, ki bo imela več plemenske vrednosti in boljše ceno.

Druga pot pa je, da živino še nadalje zboljšujemo z dobrim krmljenjem in z dobro strežbo. —r—

Izlega piščet in njih prva reja.

Piščeta se izležejo v treh tednih, časih že v 19. dneh, pa tudi še le v 23. dneh. Iz svežih jajc se preje izležejo kakor iz starejših. Starejših jajc kakor 14 dni starih sploh ne kaže jemati za valjenje. Priporoča se tudi, da se sveža jajca zadnjih dni podlože en dan pozneje kakor druga jajca.

Nekaj ur predno izleze pišče iz jajca, začne drgniti s kljunom ob jajčo lupino, ki vsled tega počí. Iz naključvanega jajca pišče kmalo izleze. Zgodi se pa, da pišče ne more naključvati jajčne lupine, ker je lupina pretrda ali je pa znotraj ležeča jajčna kožica preveč trdna in je pišče ne more načeti. V takih slučajih se priporoča, da se potopi živo jajce v gorko vodo ali pa da se poškropi z gorko vodo in zopet podloži starki. V skrajni sili se tudi jajce lahko načne, toda z največjo previdnostjo, ker je to delo zmeraj nevarno. Načeti se sme zmeraj le lu-

pina, nikdar jajčja kožica. V kožici pod lupino so namreč krvne žilice, ki lahko povzročé smrt, ako se raztrgajo s silo. Sme se tedaj le lupina sama za se olupiti. Nekoliko olupljeno jajce kaže namočiti v gorki vodi, da se kožica toliko zmehča, da jo pišče lahko načne. Če zamudimo to delo, se pišče zaduši. Načne naj se jajce na debelejšem koncu.

Ako se piščeta neenakomerno vale, se izlezla piščeta lahko odstranijo in v kaki košari na gorko spravijo. Najbolj naravno je seveda, če jih pustimo pri materi. Prav pa je, da se v tem slučaju odstranijo lupine, da niso piščetom na poti. Sicer je tudi na koklji ležeče, kako je ravnati s piščeti. Če je koklja nerodna, je bolje, da se piščeta odstranijo.

Prvi dan ne potrebujejo piščeta nobenega živeža. Še le drugi dan naj se prične s pokladanjem pripravne piče, katero je po večkrat in po malem predložiti. Kaša in na drobno sesekana trda jajca so prvi čas najboljše piča. Pozneje pa proso. Namesto mrzle vode dajejo skrbne gospodinje prve dni tudi mleko za pijačo. Izvrstna klaja je tudi zdrobljen sirček ali skuta. Kruhove drobtine se manj priporočajo, a le od starejšega kruha, ki se lahko tudi namočijo v mleku. Pozneje je dober tudi kuhan riž. Surova klaja je bolj naravna in se pri njej mladi želodec bolj utrjuje. Čez teden dni se lahko poklada tudi drobno sekljana solata, kateri kaže primešati nekoliko turšične moke. Prav dobre so tudi zelene koprive.

Prvi čas je imeti piščeta na gorkem. Gorkota, posebno solčna toplota, vpliva neizmerno ugodno na mlada piščeta. Treba jim je pa tudi svežega zraka in snage. V gorkem solnčnem vremenu naj se spravijo s kokljo na solnce, da se grejejo. Kokljo je imeti skraja zaprto v kurniku, dokler niso piščeta dosti letava, pozneje se spusti vse skupaj ven, da se mlada žival pase. Paša po travi upliva posebno ugodno na razvoj mladih piščet, ki dobe zunaj najrazličnejši živež, različne mušice in drugo.

—r—

Politični pregled.

Državni zbor je začel 14. aprila svoje seje. Na prvo mesto vsporeda je predsednik proti prejšnjim dogovorom s klubovimi načelniki dejal novo posojilo. Socijalni demokrat Seitz pa je predlagal, naj se ta točka zapostavi, a ta predlog je bil odklonjen. Vlada je torej v tem slučaju zmagala s 40 glasovi večine. Predlog je prišel v proračunski odsek. A finančni minister mora pokriti tudi letošnji primanjkljaj, torej zahteva še novo posojilo v kup 220 milijonov, da se tako pokrijejo tudi troški za mobilizacijo radi priklopljenja Herceg-Bosne. Ker so se Poljaki, zahtevajoč državne prispevke za Galicijo, udali, je proračunski odsek s 25 proti 21 glasovom odobril posojilo. — V obravnavi je službena pragmatika za državne uradnike. Določene so v njej dolžnosti in pravice uslužbencev. Minister je priznal, da je število uradnikov previsoko — zanj se izda letos okrog 700 milijonov, to je ena četrtnina vseh drž. dohodkov. — Vitez Vuković in drugi jugoslovanski poslanci so stavili nujni predlog radi zavlačevanja belokranjsko-dalmatinske železnice. Železn. minister je odgovoril: Vlada, ki spoznava veliko važnost kranjsko-hrvaške-dalmatinske železniške zveze, bo vse storila, da se ta zveza čimpreje uresniči. Kar se tiče avstrijske državne polovice, so predela za progo Knin-Pridubič že popolnoma dogotovljena, za kranjsko progo Novo mesto-Metlika pa se bo zdaj nemudoma sestavil podrobni projekt via Črnomelj. Minister zagotavlja, da bo vse storil, da se zgradba te proge tudi ne oziraje se na to, kdaj bodo Ogri izvršili hrvaški del te proge, nepretrgoma izvrši. Kar se Ogrov tiče, avstrijska vlada ne neha jih opominjati, kaj imajo po pogodbi storiti. Progo Bugojno-Aržana bo avstrijska vlada sama zgradila, ako bi se z Ogri sporazum ne dosegel. Vse stranke so nato priznale upravičenost nujnega predloga, kateremu se je tudi vlada pridružila. Morebiti bodo

zdaj Ogrri vendarle uvideli, da jim zavlačevanje nič ne pomaga. Novi davki. Ministri in odseki se zdaj razgovarjajo, kako urediti nove davke, ali naj se n. pr. upelje monopol na vžigalice itd., ker zavožene finance se morajo spraviti v red. — V seji dne 20. aprila je predsednik naznanil smrt slovenskega štajerskega poslanca Vinka Ježovnika, kateri je bil v „Zvezi južnih Slavena“. — V soboto je zbornica sprejela posojilo 220 milijonov.

Mej „Slovenskim klubom“ in „Savezom južnih Slavena“ je prišlo povodom obravnave o laški fakulteti in dotične okrožnice „Saveza“ do nesporazumljenj, ker ni Narodna Zveza (obeh klubov) jednotno postopala v dotičnem važnem vprašanju, kakor je bilo že prej sklenjeno. „Slovenski klub“ zahteva jasnost in jednoten nastop v vseh narodnih vprašanjih. Izjavlja se, da je do skrajnosti popustljiv, a v načelnih stvareh zahteva jednako postopanje. Upanje je, da se doseže soglasje — v tej prevažni dobi za vse Jugoslovane. — V soboto so seje prekinili radi grških velikonočnih praznikov do 6. maja. Vmes pa zborujejo važniši odseki.

Celji žele, da se osnuje „velika Praga“ s priklopitvijo raznih predmestij, tako da bo štela 18 okrajev.

Na Goriškem so se vršile dopolnilne volitve. Na Krasu je izvoljen zopet liberalec dr. Gregorin. V trgih istotako liberalec And. Gaberšček. V veleposestvu v soboto so bili izvoljeni tudi liberalci tako, da je razmerje ostalo isto.

Na Hrvatskem so bile nekatere dopolnilne volitve. Vsled dogovora koalicije z banom Tomašićem so bili večinoma izvoljeni mažaroni. Pritisek vladnih pristašev je bil velik, tekla je celo kri. Razvoj zmirom bolj kaže, da se je koalicija dala ujeti — trpelo bo pa hrvatsko ljudstvo.

Ogri se pripravljajo na nove splošnje volitve.

Srbski kralj se je vrnil iz Carigrada ter bil v Belem gradu slovesno sprejet. — Časniki poročajo, da misli Srbija od Turške kupiti za 200 milijonov sandžak Novi Pazar. — Okrog Kragujevca so velike povodnji.

Albanska vstaja še ni poražena, kakor so poročali razni listi. Pri Ferizoviću je 12.000 Albancev napadlo Turke, kateri so se morali umakniti. Turki dobivajo novih čet, preden se lotijo novega napada. Albanci se skrivajo v svojem gorovju, ki je težko dostopno.

Na Kitajskem je v Cangša-u izbruhnilo preganjanje kristjanov. Guvernerja in njegovega sina so umorili. Mesto so požgali, katoliške misijone uničili. Ladijo z misijonarji so potopili.

Zabavi in pouku.

Halleyjev komet.

Po nebu kroži več vrst zvezd. Nekatere se v podobi kroga — vsaj navidezno — premikajo okoli solnca, pravimo jim planeti; med njimi je naša zemlja in Venera, kateri pravimo jutranjica, danica ali večernica. Manjšim, planetom podobnim drobncem pravimo planetoidi, našli so jih dosedaj čez 650.

Poleg teh pa krožijo okoli našega solnca v bolj ali manj podolgovatih krogih takozvane repatice ali kometi. Ime so dobile od tod, ker nimajo samo okrogličaste glave, ampak navadno tudi krajši ali daljši rep. Pri glavi vidimo jedro, okrog tega svitel ovoj; jedro ima navadno premer do 50 kilometrov (kilometer je 1000 metrov), večkrat pa premer naraste na tisoče kilometrov, zvezdoslovec Herrschel je l. 1811 opazoval celo jedro z 207.000 kilometri premera, z ovojem vred je merila cela glava čez milijon kilometrov, je bila torej osemdesetkrat širja nego naša zemlja. Skozi jedro ne vidimo, pač pa skozi ovoj in skozi rep. Nekateri kometi so rep izgubili, drugi jih imajo pa celo po več do sedem. Rep ima različno dolžino, najdaljšega je meril Newton l. 1680, našel je 415 milijonov kilometrov, skoro trikrat toliko kakor od nas do solnca, najhitrejši brzovlak bi ga prevozil komaj v 400 letih. Opazovali so komete, ki so pokrili več nego polovico nebesnega polukroga.

Pri opazovanju komet vidimo v daljavi najprej neznatno meglico, ki postaja tem svetlejša, čim bližja je solncu, ob enem se izraža vedno bolj jasno začrtana oblika. V bližini solnca se odloči naenkrat svetel žarek od te glave, se raztegne proti solncu, a solnce ga vrže z grozno silo nazaj in razlije se za glavo v podobi dolgega repa. Bližje kakor je solncu, večja je moč solnca, daljši je rep. Ko se začne komet oddaljevati, zgineva tudi rep in nazadnje popolnoma izgine. Ta tvarina ali snov, iz katere je rep sestavljen, je potem za zvezdo repatico izgubljena in taki kometi, ki prihajajo pogosto k solncu v poset, nimajo več repa, ker nimajo tvarine, iz katere bi ga sestavljali. Nekateri pa pri-

hajajo k nam le redkokedaj; morebiti se kdo spomni na repatico leta 1858., ta takozvani Donatijev komet pride v bližino solnca samo vsakih 1900 let; so pa tudi kometi, ki se nam pokažejo samo enkrat, potem pa izginejo za vedno v neskončnem ozvezdju.

Glava kometova obstoja večkrat iz trde tvarine, ki je pa vendar zelo redka, rep pa večinoma iz samih plinov, ki navadno niso strupeni.

Ni čuda, da so se ljudje včasih kometov zelo bali; naj si se je zgodila ta ali ona nesreča, vsega je bil komet kriv. Seveda če bi zadeli skupaj z glavo kometovo, bi se nam ne godilo ravno predobro, kajti hitrost naše zemlje znaša v sekundi nad 30 kilometrov, hitrost komet, ki nas bo srečal, pa 54 kilometrov, torej skoro toliko v sekundi kakor od nas do Ljubljane, in ker prideta drug proti drugemu, bi bil polom strašansko. Ali bi vse zgorelo, ali bi nastale povodnji, ki bi vse preplavile, ali bi izbruhnil ogenj iz notranjosti zemlje, same velikanske nesreče; a nam se tega ni bati, ker se z repatico ne bomo srečali, šla bo 23 milijonov kilometrov od nas oddaljena mimo zemlje in solnca.

V prejšnjih časih so imeli komete za šibo božjo ali meč božji, ki je prišel zemljo pokončat, komet je bil oznanjevalec potresov, kuge, vojske, pomanjkamja vode, draginje; večkrat so nastali upori, ker so ljudje mislili, da jim je tako malo časa še živeti.

To repatico, katera se bliža sedaj naši zemlji, so videli prvič leta 467. pred Kristovim rojstvom, potem 239. na Kitajskem, zopet 12. pred Kristom, 66. po Kr. rojstvu je po mnenju Židov oznanjevala porušenje Jeruzalema, leta 373. prihod divjih Hunov, 451. zmago kristjanov nad Huni na Francoskem, 610. prihod Mohamedov, 1456. razpad srbske države ali pa zmago slavnega junaka Ivana Hunjadija nad Turki pred Belimgradom, dolžili so jo tudi nesreče, ki je zadela krščanski svet tri leta preje s padcem Carigrada. Zvezdoslovec Halley je leta 1682. njeno pot natančno preračunal in povedal, da bo po 76 letih zopet prišla, in res so jo videli leta 1758. Potem se je prikazala leta 1835 in po dobrih 75. letih jo letos nanovo vidimo.

Zapazil jo je v noči od 11. do 12. septembra lanskega leta Maks Wolf v Heidelbergu na Nemškem, hitro se je bližala solncu, 20. aprila je šla v najmanjši razdalji mimo njega, 19. maja zjutraj bo ravno med solncem in zemljo. Videla se bo od treh in 22 minut do štirih in 22 minut. Takrat bo najbližje zemlji; dolžino repa so zračunili na 23 milijonov kilometrov in ker je rep obrnjen od solnca proč proti nam, bomo šli skozi njega, pa tega seveda še opazili ne bomo. Večkrat je šla že zemlja skozi tak rep, a so navadno šele pozneje zvedeli o tem. K večjemu bomo videli visoko v zraku kako svetlikanje, pa še to ni gotovo. Najboljši čas opazovanja je od 1. do 9. maja zjutraj poldrugo uro ali dve uri pred solničnim vzhodom in prve dni po 19. maju ob solničnem zapadu; koncem maja bomo izgubili repatico iz oči in koncem junija tudi astronomi iz svojih daljnogledov.

Glava kometova bo tolika, da bi vozil naš dolenski vlak pet let okoli nje, po repu bi se vozili 118 let; kljub tej ogromnosti bi bilo treba 10 milijonov repov Halleyjevega komet, da bi bili tako težki kakor je naša zemlja, tako tenka in lahka je tvarina te repatice. In če bi bilo v tem repu še toliko strupenih plinov, bi v najslabšem slučaju prišlo na vsakega človeka toliko strupa kolikor ga je v malem kozarcu žganja. To bi ne bilo torej nič hudega. Z glavo kometovo se pa ne bomo srečali, kakor smo že omenili, zato je vsak strah neutemeljen in nepotreben. Veseli moramo biti, če bomo sploh kaj videli.

Dopisi.

Celje. — (Poslano.) Slavno uredništvo! Prosim Vas uljudno, da z ozirom na aktualnost zadeve, priobčite v Vašem cenjenem listu sledeča pojasnila o stanju železniškega vprašanja Rogatec-Brežice-Rudolfovo.

Na manifestačnem železniškem shodu v Kostanjevici dne 10. t. m., o katerem je tudi Vaš cenjeni list poročal, se mi je od nekega govornika očitalo, da sem brez posvetovanja s poklicnimi zastopniki pri železniškem ministerstvu zaprosil in dosegl koncesijo za pripravljala dela železnice, ki naj bi šla z breškega kolodvora južne železnice čez Mrtvice, Sv. Jakob, Stranje, Belocerkev in Bučno vas v Novo mesto; toda ta trditev ne odgovarja povsem resnici. V prošnji, katero sem vložil na ministerstvo v sporazumu z gospodi dr. Hočevarjem, dr. Barletom in županom Ogorevcem sploh nisem imenoval gori navedenih, meni večinoma neznanih krajev Sv. Jakob, Stranje, Belocerkev in Bučna vas; pač pa sem povdarjal, da se od nas nameravana

trasa v nekaterih točkah razlikuje od trase starega železniškega odbora, zlasti v kozjanskem okraju in pri Brežicah; glede proge Kostanjevica- (to sem v prošnji izrecno imenoval) -Novo mesto sem splošno omenil, da sem glede trase drugega mnenja, nego je obstoječi odbor (mislim sem zlasti na tehniške težkoče pri Rudolfovem) ter sem v priloženi zemljevid zarisale precej ravno črto od Kostanjevice proti Rudolfovemu, ki gre deloma tudi na desnem (južnem) bregu Krke, rekoč, da je to približno naša trasa. Na ta del proge nisem polagal posebne važnosti, ker sem bil prepričan, da sta glede tega dela trase obadva odbora v bistvu ene misli; vrh tega pa od mene začrtana trasa ne more biti obvezna za poznejše trasiranje, ker koncesijonar ima po zakonu le v splošnih obrisih označiti smer trase.

Tudi potem, ko je ministerstvo proti našemu namenu v smer trase vzelo gori navedene kraje, nisem imel pomislekov, ker je med tem časom stari odbor že začel trasirati v smeri, katero smo tudi mi v mislih imeli, in ker moramo tudi mi kljubu besedilu predkoncesije trasirati v isti smeri.

Šele vsled pomislekov, izraženih na shodu v Kostanjevici, sem v pomirjenje interesentov pri železniškem ministerstvu potrebno ukrenil, da se odlok o podelitvi predkoncesije popravi v gori navedenem smislu. Toliko k prvemu delu kostanjeviške resolucije.

Glede drugega dela resolucije sem istotako mnenja, katero sem že svoječasnno ob pritrjevanju članov starega odbora izjavil na zborovanju v Krškem, da treba delovanje kranjskega deželnega železniškega odbora v soglasje spraviti z delovanjem obeh štajerskih železniških odborov; seveda mora vsakemu železniškemu odboru prosto biti, da trasira varijante, ki se bistveno razlikujejo od drugih tras.

Blagovolite sprejeti ta pojasnila, ker polagam veliko važnost na to, da se odpravijo vsa nepotrebna nesporazumljenja, ki morejo biti le na kvar tej velevažni zadevi. — Vnaprej se Vam zahvaljuje za priobčenje teh vrstic — beležim spoštovanjem udani državnini in deželni poslanec dr. Ivan Benkovič.

Dostavek uredn.: Primeri članek: Železnica Brežice-Rudolfovo.

Prečina. Veselja dan je bil za mladino in za starejše, ko je imela dekliška Marijina družba zabaven shod z deklamacijo, petjem in tombolo za članice, drugi so pa gledali in poslušali. Dekleta so se igrala s srečo, sreča pa z njimi, ker je marsikateri že prav blizu prifrčala, pa zopet odletela drugam, kakor nagajiva ptičica, katero bi človek rad prijel, pa mu odleti. Kljub nagajivosti pa je vendar mnoge obdarila s čednimi dobitki. — Največ živahnosti in veliko smeja pa je vzbudila zadnja točka, „šaljiva dražba“. Postavili smo na licitando lepo rejeno kokoš, zaprto v nalašč zato pripravljenem malem kurniku. In kaj menite, po čem je pri nas taka roba? Vrgla je celih 25 K in 2 vinarja za družbeno zastavo, pa bi bila še več, ker je vse pritisnilo zraven in navdušenosti za debelo kokoš ni hotelo biti konca. Toda noč nas je prisilila, da smo spremenili šaljivo licitando v navadno in potem jo je zlicitiral gostilničar Franc Drenik, kateremu je takoj dobiček naredila, ker mu je precej znesla jajce. — Teden pozneje pa so imeli fantje iz Marijine družbe svoje veselje, ko so tudi igrali tombolo; ti so pa tiči, vsak je zadel, seveda zato, ker jih je še bolj malo, pa so se že tudi novi oglašili. Mladina le v društva! Tam je pravo, nedolžno veselje doma, po katerem ne boli glava ni srce. — Drugič napravimo še kaj boljšega. — Bog plačaj onim, ki so darovali za tombolo, kakor: gg. Barborič, Božič, Seidl, Picek, Pikelj (Bršljin); pa tudi brata Kobè, Kastelic, Kenda, Pegan, Murn.

Št. Jernej. V noči mej 13. in 14. aprilom je J. Tičar učinil grozno bogoskrunstvo. V Rakovnikih ali novem Lurdu, kakor je ljudstvo jelo imenovati ta kraj, je omenjeni človek pobral vse podobe in kip lurske Gospe, znosil na kup in zažgal; ker pa Marijin kip ni zgorel, ga je razbil. Verno ljudstvo je silno ogorčeno in bi se bilo skoro znosilo nad hudodelcem. Zakaj je prišlo do tega zločina, se še ne ve, upati je, da poklicani činitelji to doženejo. — Čuje se, da je bil Tičar že v blaznici.

Iz Št. Jerneja. Kakor je bilo v zadnjih Dol. Novicah nanzanjeno, so naši udje izobraževalnega društva, vrli mladi tamburaši v nedeljo 17. aprila popoldne v župniškem gospodarskem posloplju priredili primerno veselico. Igrali so devet komadov in nekatere so morali še ponavljati, ker so poslušalci tako dolgo ploskali in klicali, da se jim je moralo ustreči. Le en glas je bil, da so se vrlo dobro v tem kratkem času izvežbali. To naj bo v spodbudo tamburašem, da se naj še nadalje pridno vežbajo. Igralci so po končanem tamburanju začeli igro: „Krčmar pri zvitem rogu“. Tudi ti so mojstrsko izvršili svojo nalogo. Kako izvrstno je oštir, posestnik Janez Krhin igral, je dokazala po-

zornost poslušalcev in njih neprenehana dobra volja z neprisljenim smehom. Tudi brivec Janez Novak in oba tuja gospoda, kakor tudi posestnik sosed v tej igri so se vrlo dobro obnašali. Okleinite se take izobrazbe, pa boste imeli pošteno nedolžno zabavo za sebe in za poslušalce. Vsa čast in hvala tamburašem in igravcem! Le še kmalo ponovite, ali kaj novega pokažite, da bodo zadnji vtihotapljenici imeli priložnost, spolniti svojo vstopninsko dolžnost.

Vinica 18. aprila. — Dne 12. aprila 1810 je pogorela hiša in druga poslopja, razun kašče, Mihaelu Pavlešič na Hrastu št. 18. Da ni cela vas, broječa nad 50 števil, zgorela, zahvaliti se je ognjegascem, c. kr. orožnikom iz Vinice ter domačim selanom. Vsi so požrtvovalno delali ter zaslužijo priznanje in iskreno zahvalo. Bog jim stoterno plati! Pogorela poslopja so bila zavarovana za 1300 K pri banki „Slavija“, kašča pa, ki je ostala, za 200 K. Pogorelec ima škode nad 3000 K. Vzrok požara je neznan. Za pogorelce na Gornjem Suhoru so poslali županstvu ozir. župnemu uradu na Vinici: Veleč. g. France Schweiger, dekan v Leskovcu 30 K; slavna posojilnica v Dragatušu 20 K; župljani in č. g. župnik v Dragatušu 22 K 20 v; veleč. g. Mihael Saje, duh. svetnik, župnik v Štangi 5 K; čast. g. Ivan Šašel, župnik in župljani na Adlešičih 52 K 20 v; čast. g. Matija Kadunc, župnik in župljani na Preloki 18 K 80 v; skupno 148 K 20 v. Bog naj stoterno poplati blagim dobrotnikom!

Jurij König, župnik. Franc Mihelič, župan.

Ljubljana. Cenen izlet v Benetke in Padovo. — Poroča se nam: Izletniki, ki se o Binkošti pridružijo izletu slovenskega glasbenega društva „Ljubljane“ v Benetke, kjer je sedaj velika mednarodna umetniška razstava, naj svojo udeležbo takoj javijo uredništvu „Slovenca“ v Ljubljani. — Odhod bo iz Ljubljane v soboto, dne 14. maja, ob 9. uri 45 minut popoldne, nato ogledovanje Reke, Trsata, Opatije. Odhod z Reke s parnikom opolnoči. Na morju bo krasen pogled na Halleyjev komet. Dohod v Benetke v nedeljo, 15. maja, odhod iz Benetk v Trst binkoštni ponedeljek ob 1. uri popoldne, nato ogledovanje Trsta in v torek ob 4. uri 40 minut zjutraj povratek v Ljubljano. Cena za vožnjo tja in nazaj v vso preskrbo, hrano, prenočišči v hotelih, raznimi vstopnicami k beneškim znamenitostim kakor tudi vožnja z gondolami ter vožnja s parniki na Lido je samo 65 K za osebo. Ker je število izletnikov omejeno (izleta se more udeležiti le 250 oseb), se je treba oglašiti takoj! Preskrbljeno je, da v pon. zj. izletniki obišejo lahko tudi mesto Padovo in slovečo cerkev sv. Antona. Cena vožnji po morju in po železnici iz Benetk v Padovo in nazaj iz Padove, je samo okoli 2 K. Izleta se lahko udeleži vsakdo.

Ljubljana. V sveto deželo! Verni Slovenci! Stopamo pred Vas z veseljem oznanilom: V sveto deželo pojdemo! — Pred dvema letoma smo bili v Lurdu. Pod božjim in Marijinim varstvom se je naše romanje izvršilo srečno: romarji so bili polni zadovoljnosti in hvaležnosti, da jim je bilo dano videti blaženi kraj Marijinega prikazanja. Je pa še neki drug kraj na zemlji, kamor nas vleče srce, kjer doslej Slovenci še nismo bili. To je dežela, katero že pridevek „sveta“ dežela odlikuje od vseh drugih; dežela katero je večna Beseda, ko je meso postala in med nami prebivala, počastila s svojim 33-letnim bivanjem; dežela, v kateri se je zgodilo največje delo človeške zgodovine in najlepše delo usmiljenja božjega: odrešenja človeškega rodu; katero je Bog sam namakal s svojo krvjo. Dežela, o kateri smo že kot otroci slišali toliko pripovedovati v svetopisemskih zgodbah; dežela, katero imamo vedno pred očmi v nedeljskih evangelijih; dežela, za katero so stotisoči kristjanov srednjega veka v križarskih vojskah lili kri in darovali življenje. Kdo izmed nas si ni želel biti tam in gledati svete kraje, ki so tolikokrat v našem duhu? Verni Slovenci! Zdaj je priložnost. Posamezniku je težko iti. V družbi domačih ljudi je to lahko. Zato napravljamo v tem letu I. skupno slovensko romanje v sveto deželo. Romanje bo trajalo od 2. do 21. septembra. Z ozirom na prostor na ladji se sprejme 44 oseb v I., 142 v II., 350 v III. razred. Skupaj 536. Troški romanja so: I. razred 450 K, II. 400 K, III. 280 K. Za tako dolgo potovanje jako nizka cena. S tem je plačano vse: vožnja, hrana, prenočišče in drugo. Sprejemajo se samo zdrave osebe obojega spola. Čas za priglaskanje je od 1. aprila do 15. julija. Kdor se priglasil, bo takoj dobil še natančnejše pojasnilo o pogojih in razmerah romanja. Vsa pisma v tej zadevi naj se naslovljajo: Odbor za jeruzalemsko romanje v Ljubljani.

Verni Slovenci! Lepa prilika se vam nudi. Čas je ugoden, cene nizke, pot sama vabljiva. Stali bomo na mestu, kjer je Devica povila božje Dete in ga položila v jaslice, in na mestu,

kjer je stal križ, drevo življenja za človeški rod — najsvetejši mesti za kristjana. Komur razmere pripuščajo, se pridruži svetemu potovanju! V Ljubljani, 15. sušca 1910. Odbor.

Domače novice.

Konferenca za novomeški dekanat bo 27. aprila v Toplicah.

Dunajskim županom je bil v petek izvoljen od 145 glasov s 129 glasovi dr. Neumayer, dosedanji prvi podžupan.

Prezentacija. Kolegijatni kapitelj je za župnijo Mirnapeč prezentiral č. g. Antona Zore, župnika v Motniku.

Prememba posesti. Jelenčevo posestvo v Bršljinu, h kateremu spada tudi znana Perkova gostilna pri kolodvoru, je kupil g. Jos. Vindišar iz Kandije.

Nagla smrt. G. trgovec Pikel v Bršljinu je v petek ob 11. uri zvečer nagloma umrl.

Odlikovan Dolenjski rojak. — Anton Zajec (Sajz) rojen v Mirnipeči sedaj c. in kr. nadelovodja (Ober-Werkführer) v pomorskem arzenalu v Pulju je odlikovan z zlatim zaslužnim križcem.

Smrtna kosa. Umrl je v Rimu 17. t. m. redovni general reda Usmiljenih bratov, preč. gosp. p. Kasijan Marija Gasser v 74. letu svoje dobe. Pokojnik se je rodil 7. aprila 1837. v Valsu na Tirolskem. V Briksnu je dovršil nižjo gimnazijo, v red Usmiljenih bratov je vstopil pa v Gradcu 1861. Po storjeni navadni obljubi 1. novembra 1862 je nadaljeval svoje študije v graškem deškem semenišču, bogoslovja se je učil pa v gregorijanskem semenišču v Rimu, kjer je bil posvečen v mašnika 20. aprila 1867. Vrnivši se v Gradec je bil tam več let magister novicev, prior in potem provincijal. Dne 19. junija 1887. je bil pa v generalnem kapitelju skupnega reda v Benetkah izvoljen za generalnega vikarja s pravico naslednika. Ko je 3. avgusta naslednega leta umrl 82letni general p. Alfieri, ga je nasledil p. Kasijan kot istiniti general tega reda. Sedaj je p. Kasijan posvetil vse svoje moči izboljšanju bolniške postrežbe in discipline v vodstvo izročene mu reda. Ustanovil je več novih zavodov, med drugim tudi kandijsko bolnišnico. Tako je p. Kasijan, ki je bil izvoljen za generala štirikrat zaporedoma vodil ves red 23 let, dokler je dopadlo Bogu poklicati ga v boljše življenje. Sv. maše zadušnice so se opravljale po vseh samostanih tega reda, eno slovesno z asistenco je pa opravil mil. prošt dr. Elbert v kandijskem samostanu, kot oseben prijatelj pokojnega generala. R. i. p.!

Počitnice na srednjih šolah se bodo letos pričele na Kranjskem dne 2. julija; šolsko leto 1910/11 se bo pa pričelo dne 9. septembra. Binkoštna počitnica letos ne bodo prikrajšane.

Ponesrečil se je Franc Šmalc, posestnikov sin na Mirni. Zgoraj imenovani je vozil 20. t. m. hlode. Ko je hotel pognati konje, je brcnil konj, zadel Franceta na glavo, mu prebil desno uho in zadal mu rano poleg ušesa. Sreča je, da ga ni zadel na sence, kar bi bilo smrtnonevarno. Peljali so ga v bolnico k usmiljenim bratom v Kandijo.

Nova zagonetka o nameravanem zastrupljenju. Še ni dognana zadeva častnika Hofrichterja, proti kateremu se začne sodna obravnava dne 28. aprila, ki je z raznim osebam doposlanimi praški zastrupil nekega častnika; že zopet poročajo časopisi o pošiljavi strupenih pilul, ki so bile oddane na ljubljanski pošti pod imenom zdravnika dr. Levičnika na gospo Hammerlic v Logatcu. K sreči jih ona ni sprejela. Ljubljansko sodišče išče tajnega pošiljatelja oziroma sokrivcev.

Zastrupljenje. Dne 16. aprila je rojena Ljubljancanka paznika Papéž pred posojilniškim domom v Kandiji izpila lizol. Primarij dr. Defranceschi je prihitel ter ukazal odpeljati jo v žensko bolnico; a trup je učinkoval, da je ni bilo mogoče rešiti. Umrla je v ponedeljek. Izvedelo se je, da je bila revica že v blaznici. Žalostni čin je izvršila v dušni zmudenosti.

Predavanje o Halley-jevi repatici je imel zadnjo sredo zvečer v Rokodelskem domu preč. g. kanonik Sušnik, znani izvedenec v astronomiji. Vdeležba je bila obilna. Mej govorom je razkazoval stvar na primernih slikah. O istem predmetu glej naš sprednji članek.

Narodno-obrambeno društvo se bo ustanovilo dne 11. maja v dvorani „Union“ v Ljubljani. Dolenjski zastopniki pohitite na shod!

Kranjska hranilnica v Ljubljani je dne 11. t. m. zopet velike svote darovala za dobre namene. Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji dobi 2000 kron; družba sv. Vincencija v Novem mestu 200 kron; več darov smo za Dolenjsko pričakovali, posebno

pa za Novo mesto; med obdarovanimi pogrešamo tudi bolnišnice zdravstvenega okrožja novomeškega. Upajmo, da, če ne letos, ki je zopet jubilejsko leto našega presvetlega cesarja, vsaj prihodnje leto ne bomo pogrešali tega važnega zavoda med obdarovanimi. — Kranjska hranilnica si je v nedeljo, dne 17. t. m. za celo kranjsko deželo imeniten spomenik postavila. Otvorila je Cesar Franc Jožefov asil za neozdravljive in sicer za 100 oseb, ki bodo brezplačno sprejete in do smrti z vsem preskrbljene.

V soboto je g. knezoškof posvetil altar.

Pri sveti maši, ki je sledila posvečevanju in katero je služil Presvetli sam, je lepo prepeval zbor usmiljenk. V nedeljo dopoldne je bila slovesna otvoritev novega zavoda ob navzočnosti odličnih gostov. V vestibulu je na čelu kuratorija pozdravil navzoče goste predsednik „Kranjske hranilnice“, g. Otomar Bamberg, posebno je pozdravil knezoškofa dr. Jegliča, dež. predsednika barona Schwarzza, namestnika deželnega glavarja barona Liechtenberga, prošta dr. Elberta, dež. odbornika, profesor Jarca, dvornega svetnika grofa Chorinskega in deputacijo častniškega zbora domačega pešpolka št. 17. Deželni glavar Fr. pl. Šuklje je poslal brzojavni pozdrav in zahvalo v imenu dežele.

Slavnostni govor je imel g. Bamberg, predsednik kranjske hranilnice. Govoril je potem g. deželni predsednik Schwarz in v kapeli presvitli g. knezoškof o krščanski ljubezni do bližnjega; nato je bila hiša blagoslovljena; sv. mašo je daroval g. knezoškof. Po sv. maši je deželni odbornik prof. Jarc izročil zahvalo dežele: mej drugim pravi: „Kranjska hranilnica“ je zgradila to stavbo, ki se odlikuje po svoji smotrenosti, da olajša zadnje dni življenja onim, katerim je zdravnik izrekel grozno diagnozo „neozdravljivi“. Vsak trezno in objektivno misleč človek mora pripoznati, da je s tem izvršen čin, ki je za našo deželo eminentne socialne važnosti, tembolj ker je naša dežela kljub svoji prirodni lepoti revna dežela, zato je pri nas usoda neozdravljivih trpinov tem žalostnejša. Dežela Kranjska in njeno prebivalstvo bo zasluge „Kranjske hranilnice“ na karitativnem polju vedno znalo upoštevati. — Potem je gosp. Bamberg izročil kuratoriju, katerega načelnik je g. primarij dr. Bock, hišne ključe. Ta je zavod v imenu kuratorija sprejel in obljubil vestno oskrbovanje.

Odbor obrtno-nadaljevalne šole je sklenil na priporočilo veleslavnega deželnega odbora, da se vpelje za prihodnje leto obvezni poduk v veronauku. Najbolj umestno se je odboru sprevidelo, da se poduk v veronauku vrši vsaki četrtek od 5.—6. ure popoldan za pripravljalni oddelek, in od 6.—7. ure zvečer za I. in II. razred. Za nedeljski poduk se je uvaževalo to, da so učenci dopoldan v šoli, ter da bi bila neugodnost za oddajene, če bi se vršil od 2.—3. ure popoldan, tudi kontrola bi bila bolj otekočena. Na zahtevanje velesl. deželnega odbora se je tudi sklenilo, da se bodejo morali učenci vdeležiti skupno svete maše vsako nedeljo ob 7. uri v frančiškanski cerkvi pod strogim nadzorstvom. Da bi se oni poduk, ki se vrši v nedeljo dopoldan, prenesel med delavni čas v tednu, se ni moglo sprejeti. S tem bi bili preobčutno prizadeti mojstri; drugi razlog, ker ni dobiti prostorov med tednom in tudi ne učnih moči. Ker bode pa skupna sv. maša, opravi vsak versko dolžnost vsejedno. Želja deželnega odbora je tudi, da bi se poduk vršil v strokovnem smislu, kar bi provzročilo precej stroškov, ni pa tudi strokovnih učiteljev, kakor tudi ne prostorov. Pripoznalo se je, da je ta ideja zelo dobra, a težko izvršljiva. Potreben je zato načrt, da se zamore nadalje razmotrivati, katerega naj bi deželni odbor sestavil. Vse to se je izvršilo v zmislu na sklepe zadnjega deželnega zbora. Vendar enkrat tudi obrtnemu stanu nekaj!

Obrtnik.

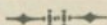
(Kdor ve,) kje je sedaj Johan Škoda, ki je bil kočijaž v Pogancah pri Novem mestu ter nagloma izginil in zapustil ženo in otroke, naj blagovoli naznaniti upravništvu Dol. novic.

V komisijo za licencovanje bikov plemenjakov je deželni odbor poleg živinozdravnika imenoval za tri leta sledeče gg.: Za okraj Črnomelj: član Martin Matjašič, deželni poslanec; namestnik Andrej Lackner hotelir. Novo mesto: Član Fran Dular, deželni poslanec, namestnik Josip Zurc, župan.

Semenj na Cirkniku pri Št. Rupertu bode v sredo pred Binkoštni ne pa v četrtek po Binkoštih. Ta sprememba ostane za vedno!

Marijin otrok. Vodilo za ude Marijinih družb. Drugi natis. Priredil in založil P. Lavrencij Göppel Ord. Cist. v Zatičini. — 1910. Tisk J. Krajec nasl. v Rudolfovem. Cena: v usnje vezana knjižica z rudečo obrezo 1.70 K; z zlato obrezo 2.— K. Naročuje se naravnost pri založništvu v Zatičini, pa tudi po vseh knjigarnah. Prednosti in vrline prve izdaje (l. 1903.) vsebuje tudi druga, vrh tega so odstranjene nekatere pomote ter je besedilo

prikrojeno po besedilu oficijelnega „Cerkvenega molitvenika“. Dočim je imela prva izdaja 233 str., ima jih ta druga 260. Dodane so namreč litanije sv. Jožefa, nekatere druge molitve in dve pesni (družbeni). Izdajatelj se je torej pošteno potrudil, nujati molitvenik za ude Mar. družb, katerega pa tudi sicer lahko s pridom rabijo. Nič odveč, nič premalo, tako moramo reči. Zato upamo za trdno, da se bode tudi ta druga izdaja Mar. družbam prav tako naglo omilila kakor prva. Priporočamo kar najtopleje! — Odrezala pa se je to pot tudi tiskarna. Vsa čast! Fin papir in lep, ličen tisk, priročna podolgovata oblika in krasna vezava, vse to knjižico še bolj priporoča. Če tudi ima nova izdaja več strani, je vendar knjižica tanjša nego prej. Pohvalno moramo omeniti še spretno in pregledno razdelitev v tisku besedila in kazala. — Ves trud bo bogato poplačan, ker bo knjižica vsem ugajala ter se bo kmalu razpečala. To želimo iz srca!

Gospodarske drobtine.

— **Tečaj za pridelovanje zelenjave na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi od 9. do 11. maja tridnevni tečaj za pridelovanje zelenjave z naslednjim sporedom: V pondeljek, dne 9. maja: Od 2. do 4. popoldne: Važnost pridelovanja zelenjave na kmetih in v okolici mest. Prireditvev in razdelitev zelenjadnega vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4. do 5. ure; Praktično razkazovanje šolskega vrta. — V torek, dne 10. maja: Od 8. do 10. ure dopoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadik in zgodnje zelenjave v gorkih lehah in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročevanje semena po cenikih. Kolobarjenje na vrtu in medsetve. Od 10. do 11. ure: Praktično razkazovanje na vrtu. Od 2. do 4. ure popoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjave za prodajo in domačo rabo. Od 4. do 5. ure: Praktično razkazovanje. — V sredo, dne 11. maja: Od 8. do 11. ure dopoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjave. (Nadačjevanje.) Konserviranje in ukuhanje zelenjave za zimsko rabo. Od 2. do 4. ure popoldne: Ukuhanje zelenjave v šolski kuhinji. (Praktično.) Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot in sicer le za železnico do Novega mesta, in za hrano po 2 K na dan. Kdor se želi tečaja udeležiti ali pa s podporo tečaj obiskavati, naj se prihlasi do 30. aprila pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu. Tečaj je namenjen gospodinjam in kmetskim dekletom.

— **Vinogradniški in kletarski tečaj na Grmu,** ki se je vršil od 30. marca do 1. aprila je bil prav dobro obiskovan. — Udeležilo se ga je poprečno 40 oseb na dan. Razun vinogradnikov iz Dolenjskega so se ga udeležili tudi gostilničarji in vinski trgovci iz Gorenjske in Notranjske. V tečaju je predaval strokovni učitelj R. Zdolšek.

Državne podpore za živinorejo, od katerih odpade na Kranjsko 133.442 K 57 h, se imajo čisto drugače razdeliti kakor smo si mislili. Od tega zneska se ima po vladnem načrtu porabiti 65.000 K za zboljšanje planin, 3000 K za dobavo šotne stelje, 8000 K za preskrbovanje krme, 10.000 K za mlekarstvo, 12.000 K za živinsko zavarovanje, 15.000 K za povzdigo živinske kupčije in samo 20.000 K za povzdigo živinoreje v pravem pomenu besede. Pa tudi od tega zneska naj bi dobile živinorejske zadruge samo majhen delež za nabavo potrebnih plemenjakov in sploh za svoje namene. Ta razdelitev ne velja za naše razmere, zato pričakujemo, da se vsa stvar še uredi in da se razdelitev prepusti deželam, ki bolje poznajo potrebe svoje dežele kakor gospodje na Dunaju, ki so nam to razdelitev naznanili. Vsaka dežela ima glede živinoreje svoje potrebe in kar je za Tirolsko dobro, ne velja za naše razmere.

— **Zimska strn** je letos v obče prav lepa. Žita so dobro prezimila in se razvijajo sedaj prav ugodno. Po raznih njivah se prikazuje letos dosti repice (divje repe). Ta plevel je treba poriti, da se nam ne razmnoži. Sedaj je v polnem cvetju.

— **Gnojenje ovsu s čilskim solitrom.** Ako je oves slaboten, kar poznamo na blede barvi in šibki rasti, potem mu je dobro pomagati s čilskim solitrom. Čilski soliter vpliva tako kakor gnojnica. Ker je močno gnojilo, ga kaže raztrositi v dveh potih, toraj po malem. Za 1 oralo zadostuje 50 do 75 kg čilskega solitra. Prvič se trosi, ko se mladi oves razvije in obraste in drugič 14 dni pozneje. Čilski soliter je bela sol. Treba jo je zdrobiti (stolči) in z drobno zemljo pomešati, da se bolje raztrosi. Cena 100 kg je v Ljubljani 30 K.

— **Pomladni škodljivci v vinogradu.** Sedaj ko pričnejo očesa trte brsteti, se opazi, da je marsikatero oglodano. Če se

tako trto potrese pade na tla $\frac{1}{2}$ cm velik črn in svetlo pikast hrošč — rilčkar, ki se dela popolnoma mrtvega. Pod grudami okrog trte se jih najde navadno tudi nekaj skritih. Ker se je ta hrošč, ki ga imenujemo iškarijot v zadnjih letih izvanredno pomnožil, je treba, da se ga pridno pobira in uničuje. Mnogo škode dela na Trški gori.

— **Prešiči so letos izvanredno dragi.** V Mirni peči je neki kmet ljubljanskemu mesarju prodal dva prešiča, ki sta skupaj tehtala nekaj nad 300 kil, kilo na živo vago po 1 K 35 v. Na Jurjevem semnju v Novem mestu so bili v torek srednji prešiči prodani po 1 K 28 v kilo na živo vago. To je cena, katera se dosedaj še ni bila dosegla. Teleta so po 1 K 20 v kilo na živo vago.

Loterijske številke.

TRST,	11. aprila	89	28	70	74	68
GRADEC,	16. aprila	9	59	47	27	73
TRST,	23. aprila	68	50	73	5	8

Dobra poceni zdrava

mora biti resnična kava za družino. To je pa Kathreiner Kneippova sladna kava, toda le tedaj, kadar je gospodinja previdna in pri nakupu izrečno povdarja ime Kathreiner in vzame le izvirne zavitke s tem imenom in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

staven. i. B.

Dražbeni oklic.

E 104/10

5

Dne 10. maja 1910 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamenjeni sodnji, v izbi št. 6 dražba zemljišča ul. št. 381 k. o. Haušca.

Napremičnini, ki jo je prodati na dražbi, je določena vrednost na 2417 K 80 h. — Najmanjši ponudek znaša 1611 K 86 h; pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje, ki se obenem odobre in listine, ki se tičejo nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 5. med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpозnejše v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati gledé nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj oznamenjene sodnije, niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Novem mestu, oddelek II.,

dne 29. marca 1910.

(86)

Lepo posestvo

(87)

na Dol. Brezovici štev. 22 pri Št. Jerneju se takoj iz proste roke prodaja. Vse poslopje je na novo zidano; kupni pogoji in cena se izve pri posestniku samem istotam. Ivan Sicherl.

Dražbeni oklic.E 328/9
23

Dne 30. aprila 1910 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamljeni sodnji, v izbi št. 6 zopetna dražba zemljišč vl. št. 346 in 482 k. o. Čreščenca. Nepremičninama je določena vrednost za vl. št. 346 k. o. Čreščenca = 100 K; za vl. št. 482 k. o. Čreščenca = 1871 K.

Najmanjši ponudek znaša za vl. št. 346 k. o. Čreščenca = 50 K; za vl. št. 482 k. o. Čreščenca = 935 K 53 h; pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 5 med opravljenimi urami.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišju spodaj oznamjenega sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajno sodišče Novomesto, odd. II.,
dne 17. marca 1909.

84

Razglas.

Občni zbor okrajne bolniške blagajne za politični okraj Rudolfovo se bode vršil na praznik, dne 5. maja 1910 ob 10. uri dopoldan v blagajniških prostorih v Rudolfovem.

K temu shodu so vabljeni in imajo pravico samo 30. marca 1910 izvoljeni delegati, kateri se imajo na zboru z izkaznicami legitimirati.

DNEVNI RED:

1. Poročilo g. načelnika o blagajniškem delovanju v pretekli upravnici dobi.
 2. Poročilo blagajnika o računskem zaključku.
 3. Poročilo zastopnikov nadzorovalnega odseka in rabsodišča.
 4. Volitev načelnikstva.
 5. Volitev nadzorovalnega odseka.
 6. Volitev rabsodišča.
 7. Premenitev običajne dnevne mezde.
 8. Razni predlogi.
- Ako bi občni zbor po pravilih ne bil ob 10. uri sklepčen, vrši se eno uro pozneje pri vsakem številu delegatov.

Okrajna bolniška blagajna v Rudolfovem,
dne 25. aprila 1910.

90

Josip Bergmann, t. č. načelnik.

Proda se hiša v Št. Jerneju z opeko krita, s tremi sobama, kuhinjo, zdvema kleti in vsem gospodarskim poslopjem v dobrem stanu, kakor tudi zraven njiva in lep sadni vrt. Posestvo leži tik prometne ceste. Cena po dogovoru. Kupec naj se oglasi pri lastniku Jože Cvelbarju v Št. Jerneju. (83-2-2)

Jakob Preželj v Novem mestu

ključavničarski mojster in vodovodni inštalater

se najvljudneje priporočujem slavnemu občinstvu in preč. duhovščini v izdelovanje, napravo in popravo vseh v mojo stroko spadajočih

stavbinskih, ključavničarskih, mehaničnih in strojnih del.

Izvršujem tudi vsakovrstne moderne železne ograje, vrata, okna, štedilnike itd. ter zagotavljam povsem dobro solidno delo in kolikor mogoče nizke cene.

V zalogi imam tudi vsakovrstne vodovodne cevi ter vse druge vodovodne potrebščine.

Načrte izdelujem brezplačno.

85-3-1

Spomladi in po leti tekočega leta se bode posekalo nekaj stotin kubičnih metrov smrekovega lesa, od katerega se bode

smrekova lubad

na ta način prodala, da kupec deblo sam olušči in plača. Cena smrekovi lubadi se bode računala od kubičnega metra smrekovega debela. Ponudbe sprejema (44-5-5)

oskrbništvu graščine Ruprčvrh pri Novem mestu.

Ivan Svetec brivec in vlasuljar, (43-10-9)
Rudolfovo, Glavni trg.

Izvršuje vsa lasna dela, kite po vzorcih, priporoča svojo zalogo kit, podlag itd.; pri naročilu kit zadostuje vzorec in cena. — Kratka preveza od 9 do 12 K; poldolga 7 do 8 K; dolga 3-60 do 5 K, sive in svetle; rumena 20% dražje. Pošiljatev diskretna po povzetju.

Priporočam še specialitete: Original Bayrum, Amerikanski Haarpetrol proti izpadanju las in prhut. Priznalna pisma na razpolago. Colonjska voda za masiranje lica proti grbančenju kože in proti lišajem 1 stekl. 60 vin. Nusiol barvilo za lase in brade, zdravniško preiskano. Mita in dišave po nizki ceni uz to priporočam svoj brivski higienični salon v nadaljno naklonjenost.

Kupujem mešane in rezane lase.

Hiša

v Kandiji pri Novem mestu ob deželni cesti stoječa, enonadstropna, v dobrem stanju, pripravna za vsako prodajalno ali obrt, se iz proste roke prodaja.

Več se izve pri upravnistvu Dol. Novic.

(70-3-3)

Seno in oves je na prodaj
pri A. OGRIN-u, Novomesto.

Novo zidana

hiša

88-2-1

v Kandiji pri Novem mestu blizu sejmišča je iz proste roke na prodaj ali se pa da po nizki ceni v najem.

Natančneje pri Mavroviču.

Ivan Kuntara, : tapetnik in dekoratnik :
v Šmihelu pri Rudolfovem

se priporoča v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. ☞ Za naročilo zadostuje dopisnica.

Imam 350 hl izvrstnega (40-12-4)

istrskega vina

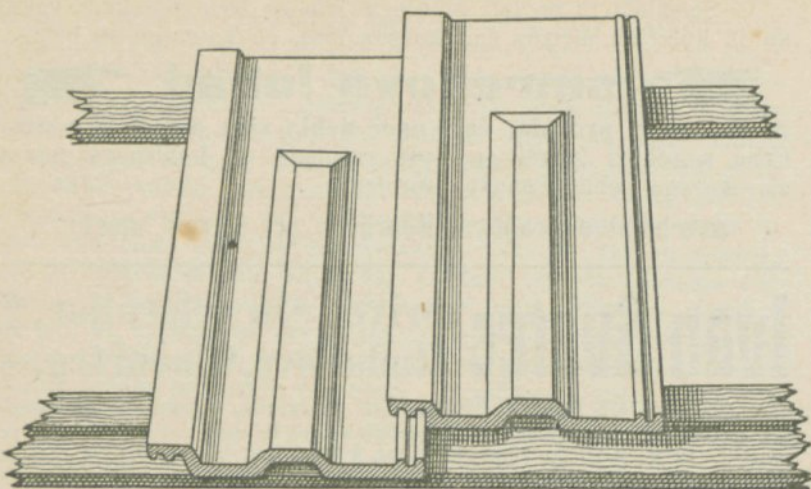
bele in črne vrste, kakor tudi istrski konjak po nizki ceni. Vsled nizke cene pošiljam samo od 200 l naprej in proti povzetju. V dveh mesecih prazne posode nazaj. Uzorce na zahtevo brezplačno.

Ana M. Pujman, posestnica v Vodnjanu (Dignano) Istrija.

Lepa prodajalna

z vso opravilo je takoj za oddati na Glavnem trgu v Novem mestu.

Natančneje hiš. št. 94.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

tovarna zarezanih strešnikov

ponudi vsako poljubno množino

patent. dvojno zarezani

(22-24-6) **strešnik - zakrivač**

sposobno obvezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“.

Brez odprtih navzgor! Streha popolnoma varna pred nevihtami.

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanjosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis.

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

$4\frac{1}{2}\%$ (7-0-7)

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Parna opekarna v Zalogu (Breitenau)

ima vedno v zalogi (14-0-7)

najboljši in najceneji opeko vsake vrste.

Naročila in vprašanja sprejema oskrbnitvo graščine Zalog (Breitenau) pri Rudolfovem.

Stavbeni prostori

na lepem kraju se v poljubni meri in po ugodnih cenah prodajo. Kje, pove upravništvo Dol. Novic. 89-0-1

Ponudbeni razpis.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico razpisuje tem potom

napravo ograje

pred „Posojilniškim domom“ v Kandiji. Ograja bode dolga 33 m iz kovanega železa na zidanem podstavku z 1 enojnimi in 1 dvojnimi vrati. Ponudbe z načrti blagovoli se vposlati do 1. junija t. l.

Načelstvo pridržuje si pravico izbrati izmed ponudbenikov ne glede na višino cene.

91-2-1

Načelstvo.

Hiša

z vrtom, v lepem prijaznem trgu Sevnica je na prodaj

za 6500 K

Povprašati je pri lastniku (74-4-2)

Karl Cimperšek, trgovec, Sevnica ob Savi.

Topolov les na prodaj.

Pri tovarni v Gorijancih se bode vsaki drugi in četrti terek v mesecu topolov les (dober stavbni les) prodajal in sicer kubikmeter po 8 kron. (80-5-2)

KEIL-ov LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura)

za umivalne mize 90 vin.

Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.

Keil-ov lak za zlatenje okvirjev

40 vin.

Novo mesto: J. Picek.

Črnomelj: Anton Zurec.

Idrija: Val. Lapajne.

Kamnik: Ed. Hajek.

Kočevje: Franz Loy.

Kranj: Franc Dolenc.

Keil-ovo leščilo za pode 90 vin.

Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

ima vedno v zalogi trdka

Ljubljana: Leskovic & Meden.

Postojna: Anton Ditrich.

Škofja Loka: M. Žigon.

Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Radovljica: Oto Homann.

(75-6-2)

Objednem opozarjam p. n. vinogradnike na
mojo veliko

zalogo vinogradskih potrebščin

rafija najfinejša 2 metra dolga, vezi
iz jute v klobčičih, modra galica,
žveplo, nožiči za cepljenje i. t. d.

☞ CENE NIZKE! ☞

≡ Le zjamčeno blago! ≡

Pri večjem odjemu velik popust.

Istotam v zalogi

vse kolesarske potrebščine

zračne cevi, gumi, plašči za kolesa

le najboljše vrste z polnoletnim jamstvom

☞ po najnižjih cenah. ☞

Pozor! Berite! Važno!

P. n. vinogradniki!

Bliža se zopet čas cepljenja po vinogradih, zato naj bode vsakdo pri nakupovanju gumija za cepljenje previden in naj se ne da varati v podobnosti blaga in v barvi, ker si sicer škoduje v denarju ter z izgubo časa.

Kdor hoče kupiti zanesljivo

**dober, garantirani cepilni
gumi „TRISSIN“**

naj kupi istega v trgovini

Franc Kenda v Novem mestu, Glavni trg.

Jaz, FRANC KENDA, glavni založnik za Kranjsko, garantujem, da bode

moj gumi „TRISSIN“

držal kljub vsem vremenskim izpremembam, vročini, mrazu in dežju vsaj **14 dnij**, če je pravilno povezan.

➡ Zunanja naročila se s prvo pošto razpošiljajo. ➡

Trgovci imajo popust.

K obilnemu obisku p. n. vinogradnikov se najtopleje priporočam

Franc Kenda,

Glavni založnik gumi „TRISSIN“ za vojvodino Kranjsko.

NOVO MESTO * Glavni trg.